

Geestgronden

Ellis Leeters

Voor de meeste buitenlanders bestaat Nederland uit Amsterdam, molens, klompen en tulpen. Onze bloembollen zijn dan ook een bekend exportartikel. De bloembollenvelden zijn met name bekend om hun kleurenpracht in het voorjaar en hun ligging direct achter de duinen.

In Noord Holland zijn veel bloembollenvelden te vinden. In april zie je hier lange rijen bloemen met de meest prachtige kleuren. Deze bloembollenvelden zijn vlak achter de duinen te vinden omdat men vroeger de binnenkant van de duinen heeft afgegraven voor zandwinning. Dat afgraven noemde men afgeesten. Daarom heten de vlakke gebieden achter de

duinen geestgronden. Geestgronden zijn duidelijk door menselijk toedoen ontstaan, ze bevinden zich meestal langs de kust aan de landzijde van het duingebied en ze bestaan uit duinzand. Het zand werd afgegraven tot vlak boven het grondwaterpeil. Op die manier werd de grond geschikt voor het telen van bloembollen. En dat is nog steeds zo. Om al die mooie bloemen te krijgen gaan er elk voorjaar wel duizenden bloembollen de grond in. Tot slot gaat er een dikke laag zand over en kunnen de bollen gaan groeien.

Geestgronden zijn leemarme of zwaklemige, in het algemeen kalkrijke, zandige gronden met weinig verschil tussen zomer- en wintergrondwaterstanden. Ondanks de geringe capillaire werking van de gronden is er zo meestal toch voldoende vocht beschikbaar voor de bloembollen. Op de Bodemkaart van Nederland 1 : 50.000 worden ze als veelal als vlakvaaggronden aangegeven.

De oorspronkelijke geestgronden liggen vlak achter de duinen. Toen deze echter allen in gebruik waren is men verder landinwaarts getrokken. Met de verdergaande mechanisatie was het mogelijk om het zand uit de strandwallen die daar met een laag klei en/of veen bedekt waren naar boven te halen. De gronden werden daar letterlijk omgekeerd, het profiel werd als het ware omgedraaid.

In ons land groeiden oorspronkelijk niet veel bloembollen. En zeker onze bekendste Nederlandse bloem, de tulp, kwam hier niet voor. Bloembollen leerden we pas goed in Nederland kennen in de 16e eeuw. De eerste bloembol die echt de aandacht trok was de tulp. Deze komt oorspronkelijk uit Turkije. Via Carolus Clusius kwamen ze naar Nederland. Clusius was hoogleraar in Leiden en had de bollen voor onderzoek meegenomen. De tuin waarin Clusius proeven

deed met tulpenbollen, maar ook met andere planten bestaat nog steeds. Deze heet de Clusiushof en hoort bij de hortus van Leiden. Overigens wilde Clusius zijn tulpen niet verkopen.

De bollen bleken echter geliefd bij de welgestelden. Er ontstond dan ook al snel een handel in bloembollen. Deze waren in eerste instantie alleen voor rijke mensen betaalbaar. Ze komen dan ook veel voor op oude landgoederen. De bloembollen werden in de 17e eeuw ook door apothekers verkocht omdat de mensen dachten dat een bloembol geneeskracht bezat. In het park dat bij Huis Sandvliet hoorde werd voor het eerst in 1949 de bekende bloembollententoonstelling De Keukenhof ingericht.

Rond 1634 waren de bollen zo gewild dat er een levendige handel in tulpenbollen ontstond, de zogenaamde tulpomanie of tulpenwoede. Het was een windhandel waarbij bollen werden verkocht die men niet eens bezat. Krankzinnige bedragen werden betaald en vaak kregen de kopers alleen een stuk papier waarop stond dat ze de eigenaar waren van een bol. De bollen zelf zagen ze meestal niet, soms bestonden ze ook helemaal niet. Na een paar jaar, begin 1637, kwamen er strenge regels en stopte deze dwaze handel. Er waren mensen heel rijk geworden en anderen totaal verarmd. Maar de belangstelling voor bollen was heel groot geworden. En die werd in later tijd steeds groter!

De bollenstreek langs de Noord en Zuid Hollandse kust heeft zich dankzij de aanwezigheid van geestgronden kunnen ontwikkelen. Zowel de bollen als de geestgronden als de handelsgeest kunnen als typisch (Noord) Hollands worden gezien.

Bronnen:

<http://www.museumdezwartetulp.nl>

<http://nl.wikipedia.org>

<http://www.schooltv.nl>

